بسم الله الرحمن الرحيم

دانشکده علوم پزشکی

پایان‌نامه

دوره کارشناسي ارشد در رشته ایمنی شناسی

عنوان

بررسی رونوشتهای HLA-G در سلولهای تک هسته ای خون محیطی افراد سالم و دچار لوپوس و اثر IFN-γ بر بیان آن

نگارش

محمد انصاری

استاد راهنما

دکتر احمد زواران حسینی

استاد مشاور

دکتر فاطمه یاری

1388

تقدیم

به **" او"** که تمام هستی از آن اوست

.

.

.

و تقدیم به

پدر سختکوش

مادر فداکار

همسر مهربان

و تمام عزیزانم

تشکر و قدرداني

شکر خدا که هر چه طلب کرده ام ز او
در منتهای مطلب خود کامران شدم

در آغاز سخن بر خود لازم مي دانم که از زحمات و راهنمائيهاي بي دريغ اساتيد ارجمند:

آقاي دکتر احمد زواران حسینی درمقام استاد راهنما

خانم دکتر فاطمه یاری درمقام استاد مشاورتشکر و قدرداني نمايم و همچنين از تمامي اساتيد و دوستان گرامی دربخش HLA-PCR سازمان انتقال خون کشور ، خصوصاً خانمها فاطمه صباغی، زمان وزیری، ناديا باقری و فرانک ديکلو که از بذل تجربيات علمي و عملي خود به اينجانب دريغ نکردند ونيز ساير پرسنل محترم اين سازمان که همواره از مساعدت های بی دريغشان بهره مند شده ام سپاسگزاري می نمايم . همچنين از همکار محترمم سرکار خانم رقيه رحيمی که تمام مدت از راهنماييها و مساعدتهاي فکري و عملي ايشان بهره برده ام صميمانه سپاسگزارم.

از زحمات، پشتيبانيها و صبرخالصانه عزيزترين عزيزانم- پدر و مادر بزرگوارم- وهمسر مهربانم که تمامي زندگي خود را مديون لطف آنان هستم کمال امتنان را دارم.

چکیده

مقدمه: HLA-G یک آنتی ژن کمپلکس بافتی غیر کلاسیک میباشد و 7 ایزوفرم مختلف شامل 4 نوع متصل به غشاء (G1,G2,G3,G4) و 3 نوع به عنوان پروتئینهای محلول (G5,G6,G7) دارد. الگوی بیان انتخابی رونوشتهای HLA-G در بافتها نمایانگر وجود کنترل رونویسی محکم بیان ژنی می باشد. سایتوکاینهایی مانند اینترفرونها و IL_{10} سبب تحریک بیان این آنتی ژنها می شوند. هدف این مطالعه بررسی اثر **IFN-γ** بر بیان رونوشتهای HLA-G در سلولهای تک هسته ای خون محیطی افراد سالم و مبتلا به بیماری خود ایمن لوپوس اریتروماتوز سیستمیک است.

مواد و روش ها: در این مطالعه با هدف بررسی رونوشتهای HLA-G در جمعیت سالم و مبتلا به لوپوس ابتدا 20 نمونه افراد دچار بیماری لوپوس و 15 نمونه افراد سالم انتخاب شده و از هر فرد 5 سی سی خون دارای EDTA گرفته سپس با روش فایکول لایه مربوط به PBMC را جدا نموده و سلولها را در مجاورت اینترفرون گاما به مدت 48 ساعت کشت داده و سپس توسط روش ترایزول اقدام به استخراج RNA از سلولها نموده و بعد از تبدیل آنها به cDNA و انجام RT-PCR ، محصول حاصل توسط روش الکتروفورز مورد ارزیابی قرار گرفت.

نتیجه: با آنالیز نمونه های مورد بررسی مشخص شد که میزان بیان HLA-G در افراد مبتلا به لوپوس نسبت به افراد نرمال بالاتر می باشد و اینترفرون گاما در بیان این مولکول در افراد نرمال نسبت به افراد دچار لوپوس مؤثرتر است.

کلید واژه: ، HLA-G، اینترفرون گاما، لوپوس، RT-PCR

فهرست مطالب

عنوان **صفحه**

فصل ۱- مقدمه و مروری بر مطالعات گذشته ۱

۱-۱-مقدمه ۲

۱-۲-ساختار ژن HLA-G ۳

۱-۳- مکانیسم های مولکولی تنظیم ژن HLA-G ۵

۱-۴- ساختار پروتئین HLA-G ۵

۱-۵- پردازش متناوب و تولید اشکال مختلف پروتئین HLA-G ۶

۱-۶- ساختارهای غیر معمول HLA-G ۷

۱-۷- توزیع نرمال و پاتولوژیکال HLA-G در بافتها ۷

۱-۸- رسپتورهای HLA-G ۱۱

۱-۹- نقش های مختلف HLA-G ۱۳

۱-۹-۱- HLA-G یک مولکول ارایه دهنده آنتی ژن به α/β Tcell است ۱۵

۱-۹-۲- HLA-G پاسخ T cell های $CD4^+$ و $CD8^+$ را کاهش می دهد ۱۸

۱-۹-۳- آپوپتوزیس وابسته به HLA-G ۲۰

۱-۹-۴- HLA-G در بیماری های عفونی و اتوایمیون ۲۲

۱-۹-۵- HLA-Gو بیماری های عفونی ۲۳

۱-۹-۶-سایر نقش های HLA-G ۲۴

۱-۱۰- مطالعات مرتبط با بیماری ۲۵

۱-۱۱-بیماری لوپوس اریتروماتوز سیستمیک ۲۵

۱-۱۲-اپیدمیولوژی لوپوس ۲۵

۱-۱۳- پاتوژنزواتیولوژی لوپوس ۲۷

۱-۱۴-لوپوس و ژنتیک ۳۱

۱-۱۴-۱-هاپلوتیپهای چند ژنی وSLE ۳۱

۱-۱۴-۲-ژنهای واحد وSLE ۳۲

۱-۱۴-۳-ژنهای HLA و تولید اتوآنتی بادیها ۳۳

۱-۱۴-۴-ژنهای غیر HLA مرتبط با SLE ۳۳

۱-۱۵-فاکتورهای محیطی..... ۳۴
۱-۱۶-ویژگیهای پاسخهای ایمنی غیر نرمال..... ۳۷
۱-۱۶-۱-خصوصیات سلولهای B..... ۳۸
۱-۱۶-۲-خصوصیات سلولهای T..... ۳۸
۱-۱۷-کدام آنتی ژن سبب تحریک SLE می شود..... ۳۹
۱-۱۸-نقص در تنظیم ایمنی..... ۴۰
۱-۱۹-تحمل ایمنی..... ۴۰
۱-۲۰-پاکسازی ناقص کمپلکسهای ایمنی..... ۴۱
۱-۲۱-تنظیم ناکافی توسط سلولهای T..... ۴۲
۱-۲۲-کنترل ناکافی شبکه ایدیوتیپیک سلولهای TوB پاتوژنیک..... ۴۲
۱-۲۳-اتوآنتی بادیهای پاتوژنیک..... ۴۳
۱-۲۴-کمپلکسهای ایمنی پاتوژنیک..... ۴۳
۱-۲۵-سلولهای T پاتوژنیک..... ۴۴
۱-۲۶-تظاهرات بالینی..... ۴۴
۱-۲۷-تستهای آزمایشگاهی..... ۴۹
۱-۲۸-تشخیص..... ۵۰
۱-۲۹-اینترفرون گاما..... ۵۱
۱-۳۰-مروری بر مطالعات گذشته..... ۵۲

فصل ۲- فصل دوم: مواد و روش ها..... ۵۷
۲-۱- نمونه ها..... ۵۸
۲-۲- حجم نمونه..... ۵۸
۲-۳- جداسازی سلولهای تک هسته ای خون محیطی به روش فایکول..... ۵۸
۲-۴-کشت سلولهای تک هسته ای و سلولهای JEG-3..... ۶۲
۲-۵-انجام RT PCR جهت نمونه های کشت داده شده..... ۶۳
۲-۶-اندازه گیری غلظت و کیفیت RNA استخراج شده..... ۶۴
۲-۷-تبدیل RNA به cDNA..... ۶۵
۲-۸-تکثیر به روش PCR..... ۶۶
۲-۹-الکتروفورز نمونه ها..... ۷۱

۲-۱۰-روشهای آماری مورد استفاده.....۷۳

فصل ۳-فصل سوم:نتایج.....۷۴
۳-۱-کشت سلولهای JEG-3 در محیط کشت RPMI.....۷۵
۳-۲-نتیجه حاصل ازاستخراجRNA.....۷۷
۳-۳-نتایج حاصل از PCR.....۷۸
۳-۴-نتایج حاصل از آنالیز آماری.....۸۱

فصل ۴-فصل چهارم:بحث و نتیجه گیری و پیشنهادها..... ۸۶
۴-۱-بحث.....۸۷
۴-۲-نتیجه گیری.....۹۲
۴-۳-پیشنهادها.....۹۲

فهرست منابع.....۹۳
چکیده انگلیسی.....۱۰۵

فهرست جدول‌ها

عنوان **صفحه**

جدول۱-۱-رسپتورهای HLA-G ۱۳
جدول۱-۲-اتوانتی بادیهای SLE ۲۹
جدول۱-۳-فاکتورهای محیطی مؤثر در SLE ۳۷
جدول۱-۴-معیارهای طبقه بندی SLE ۵۱
جدول۲-۱-مواد لازم جهت تبدیل RNA به cDNA ۶۵
جدول ۲-۲- مواد لازم جهت انجام PCR توسط پرایمرهای اکتین و اختصاصی بطور جداگانه ۶۷
جدول۲-۳-مواد لازم جهت انجام Multi Plex PCR ۶۸
جدول۲-۴ .شرایط PCR جهت جفت پرایمر اکتین ۶۹
جدول۲-۵.برنامه PCR جهت جفت پرایمر HLA-G ۷۰
جدول۲-۶.برنامه Multiplex PCR ۷۱
جدول۳-۱-مقایسه میانگینها ۸۵

فهرست شکل‌ها

عنوان **صفحه**

شکل۱-۱-ساختار ژن HLA-G ۳
شکل۱-۲-پردازش متناوب و تولید اشکال مختلف HLA-G ۷
شکل۱-۳-بیان HLA-G در سلولهای ترفوبلاستهای خارج ویلوسی ۱۰
شکل۱-۴-ویژگیهای ایمونولوژیکی HLA-G ۱۴
شکل۱-۵-بیان HLA-G توسط تومورهای مختلف ۲۲
شکل۱-۶-مروری بر پاتوژنزSLE ۳۰
شکل۲-۱-دستگاه الکتروفورز ۷۵
شکل۳-۱-سلولهای JEG-3 ۷۶
شکل۳-۲-سلولهای JEG-3 ۷۶
شکل۳-۳-سلولهای JEG-3 ۷۶
شکل۳-۴-RNA ۷۷
شکل۳-۵-محصول PCR ۷۸
شکل۳-۶-محصول PCR ۷۹
شکل۳-۷-محصول PCR ۸۰
شکل۳-۸-محصول PCR ۸۰
شکل ۳-۹-محصول PCR ۸۰
شکل۳-۱۰-برنامه UVI PRO ۸۲
شکل۳-۱۱-برنامه UVI PRO ۸۳
شکل۳-۱۲-برنامه SPSS ۸۴

فصل اول

مقدمه
و
مروری بر مطالعات گذشته

۱-۱.مقدمه و اهداف

HLA-G یکی از مولکول های غیرکلاسیک HLA-I می باشد که حدود ۲۰ سال پیش بروز آن توسط سلولهای تروفوبلاست جفتی مشخص شد. از آنجایی که سلول های تروفوبلاست مرز بین مادر و جنین را تشکیل می دهند، لذا تصور می شود HLA-G نقش مهمی در حفاظت از جنین در قبال سیستم ایمنی مادر دارد. ژن HLA-G روی کروموزوم شماره شش در کمپلکس سازگاری نسجی واقع است و برخلاف ژن های کلاسیک MHC-I تنوع ژنتیکی پایینی دارد و با تغییر حدود ۲۰ نوکلئوتید، کمتر از ۱۰ پروتئین مختلف تولید می کند. این پلی مورفیسم محدود نیز در بین دومن های $\alpha1,\alpha2,\alpha3$ پروتئین توزیع می شود [۱].هدف این مطالعه بررسی اثر **IFN-γ** بر بیان رونوشتهای HLA-G در سلولهای تک هسته ای خون محیطی افراد سالم و مبتلا به بیماری خود ایمنی لوپوس اریتروماتوز سیستمیک است.

۱-۲.ساختار ژن HLA-G

لوکوس HLA-G در سمت تلومری HLA-A قرار دارد (شکل ۱-۱) و ساختار ژن آن مشابه با لوکوس HLA کلاسیک شامل هشت اگزون، هفت اینترون و یک ناحیه غیر قابل

ترجمه در انتهای '3 (3'-UTR) می باشد. در HLA-G حضور یک کدون پایان در اگزون شش، باعث حذف یک قطعه سیتوپلاسمیک از پروتئین HLA-G می گردد و در نتیجه آن ۱۹ اسید آمینه که در لوکوس HLA کلاسیک کاملا حفظ شده اند، در پروتئین HLA-G حذف می شود [۱]. اهمیت عملکرد این دم سیتوپلاسمی کوتاه درHLA-G مشخص نشده است[۲].

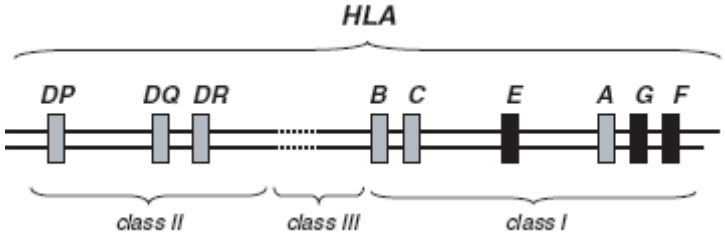

شکل ۱-۱. جایگاه HLA-G بر روی کروموزوم ۶

هرچند HLA-G در برخی موارد نظیر سازمان بندی کلی اگزون-اینترون [۱و۲]، همراه بودن با مولکول β۲- میکروگلوبولین [۱]، دارا بودن لوپ اتصال به CD8 [۱] و نیز جفت سیستئین ها در موقعیت ۱۰۱، ۱۶۴، ۲۰۳ و ۲۵۹ و همچنین گلیکوزیلاسیون در موقعیت اسیدآمینه شماره ۸۶ (آسپاراژین) در دومن α۱ [۲] مشابه ژن های HLA کلاس Ia می باشد، ولی ویژگی های ساختاری خاص خود را نیز دارد. اولین ویژگی منحصر به فرد HLA-G این است که در اگزون شش ، یک کدون خاتمه دارد که باعث ایجاد دم سیتوپلاسمی کوتاه شش اسید آمینه ای می شود. این دم سیتوپلاسمی کوتاه حاوی اسید آمینه سرین است و این ساختار کاملا حفظ شده می باشد [۲و۴]. دومین مشخصه HLA-G این است که mRNA ی آن طی فرایند پردازش متناوب چندین ایزوفرم مختلف ایجاد می کند و در نتیجه اشکال متصل به غشا و محلول ایجاد می شود [۱].

ژن HLA-G با پردازش متناوب mRNA هفت پروتئین مختلف ایجاد می کند. این پروتئین ها شامل چهار پروتئین متصل به غشا (HLA-G1 تا HLA-G4) و سه پروتئین

محلول (HLA-G5 تا HLA-G7) می باشد. فرم کامل mRNA ی HLA-G باعث تولید پروتئین HLA-G1 می گردد. این پروتئین شامل سه دومن کروی خارج سلولی، یک دومن متصل به غشا و یک دومن داخل سیتوپلاسمی است. با حذف اگزون ۳ و (یا) اگزون ۴ از mRNA ی اولیه ایزوفرم های ۲، ۳ و ۴ از HLA-G ایجاد می شوند و با دخول اینترون ۲ یا ۴ ایزوفرم های محلول شامل HLA-G5 (فرم کامل و محلول) و HLA-G6 (فرم محلول و مشابه به HLA-G2) و HLA-G7 (فرم محلول و مشابه به HLA-G3) تولید می شود [۱ ،۲ و۳]. در واقع در اینترون ۴ حضور یک کدون پایان باعث می شود دومن های سیتوپلاسمی و بین غشایی HLA-G تشکیل نشوند و در نهایت اشکال محلول ایجاد شود [۴]. ساختار فرم متصل به غشا (HLA-G1) و محلول (HLA-G5) مشابه است و هر دو مشابه پروتئین های کلاس یک کلاسیک دارای سه دومن خارج سلولی متصل به β2 میکروگلوبین می باشند.

بررسی ها نشان داده اند فرم متصل به غشا و فرم محلول هر دو، عملکرد سیتولیتیک NK cell و TC را مهار می کنند [۵ ،۶ و۷]. علاوه براین، فرم محلول HLA-G قادر است که در سلول $TCD8^{+}$ و NK آپوپتوزیس القا کند [۸، ۹]. تعیین این هفت ایزوفرم HLA-G مشخص کرد که HLA-G در نواحیی که بیان می شود مثل ناحیه مرزی بین مادر و جنین، تیموس و قرنیه اعمال مختلفی دارد [۱۰، ۱۱و ۱۲]. به عبارت دیگر حتی در غیاب یک خاص از HLA-G، اعمال آن ایزوفرم خاص توسط سایر ایزوفرم ها انجام می پذیرد[۱۳]. سومین مشخصه HLA-G پروموتور خاص آن است که به طور مشخصی با پروموتور مربوط به ژن های HLA ی کلاس یک تفاوت دارد و در آن اکثر بخش های تنظیمی محافظت شده نظیر توالی تنظیمی اینترون یا حذف شده اند و یا اینکه تغییر کرده اند [۱۴ و ۱۵].

۱-۳.مکانیسم های مولکولی تنظیم ژن HLA-G

بیان ژن HLA-G توسط مکانیسم های تنظیمی پیچیده ای کنترل می شود. این کنترل هم در سطح رونویسی و هم در سطوح بعد از رونویسی انجام می شود. در پروموتور HLA-G عناصر تنظیمی عمل کننده در مولکول HLA-I به هم ریخته و علیرغم اینکه عنصر تنظیمی X1 box سالم است ولی به فاکتور RFX5 پاسخ نمی دهد [۱۶].تنظیم وابسته به CREB/ATF به کمک سه عنصر CRE/TRE در ناحیه پروموتور HLA-G صورت می گیرد. همچنین یک ناحیه تنظیم مثبت در فاصله 1 kb از بالادست ATG در ژن HLA-G وجود دارد [۱۷].عنصر پاسخ دهنده به IFN[1] در پروموتور HLA-G مسؤول تنظیم افزایشی وابسته به IFN است [۱۸].علاوه بر کنترل در سطح رونویسی، بیان ژن HLA-G به شدت در سطح اپی ژنیک نیز کنترل می شود [۱۹]. هیپرمتیلاسیون CPG در ناحیه تنظیمی که در فاصله 400 bp از بالادست کدون آغاز HLA-G و در سمت '5 این ژن قرار دارد، و نیز تغییرات در استیلاسیون هیستون در تومورها به اثبات رسیده است [۲۰].

۱-۴.ساختار پروتئین HLA-G

HLA-G در هفت ایزوفرم شامل اشکال متصل به غشا (HLA-G1 - G4) و سه فرم محلول (HLA-G5 - G7) بیان می شود که از پردازش متناوب رونوشت اولیه HLA-G ایجاد شده اند [۱]. از طرف دیگر اشکال محلول HLA-G (sHLA-G) که shed HLA-G نیز خوانده می شود، از ریزش پروتئولیتیک اشکال متصل به غشا ایجاد می شوند. ساختار HLA-G1 و HLA-G5 مشابه مولکول های کلاسیک HLA-I است و نظیر این مولکول ها یک زنجیره سنگین دارند که از سه دومن کروی تشکیل شده و با پیوند غیر کووالان به

[1] IFN stimulated response element

زنجیره β2 میکروگلوبین و یک نونا پپتید وصل شده است. سایر ایزوفرم های HLA-G یک یا دو تا از این دومن ها را ندارند و لزوما به β2 میکروگلوبین یا پپتیدها وصل نمی شوند. اما در کل تمام فرم های HLA-G دومن α1 را دارند [۲۱].HLA-G با مولکول HLA-A2 در ناحیه محافظت شده ای از ساختار این مولکول که به نظر می رسد در حفظ ساختار HLA و واکنش با سلول T دخیل است،از نظر توالی تشابه زیادی دارد [۳]. دومن های α1 و α2 مولکول HLA-I که محصول اگزون ۲ و ۳ HLA-I می باشند، شکاف اتصال به آنتی ژن را تشکیل می دهند. HLA-G با HLA-A2 در ۱۲ اسید آمینه از ۲۹ اسید آمینه ناحیه اتصال به آنتی ژن فرق دارد [۲۸].

۱-۵.پردازش متناوب و تولید اشکال مختلف پروتئین HLA-G

پردازش متناوب در نسخه اولیه HLA-G ایجاد ۶ ایزوفرم مختلف می کند. نسخه با طول کامل شامل دومن های α1 تا α3 خارج سلولی، ناحیه بین غشایی و دم سیتوپلاسمی است. سه واریانت متصل به غشای HLA-G وجود دارند که هر یک بخشی از این فرم کامل را ندارند. HLA-G2 فاقد دومن α2 می باشد، HLA-G4 فاقد دومن α3 است و HLA-G3 هر دو دومن مذکور را ندارد. واریانت های محلول HLA-G1 و HLA-G2 ، ۲۱ اسید آمینه اضافی بعد از دومن α3 دارند که توسط اینترون ۴ کد می شود [۳۷].

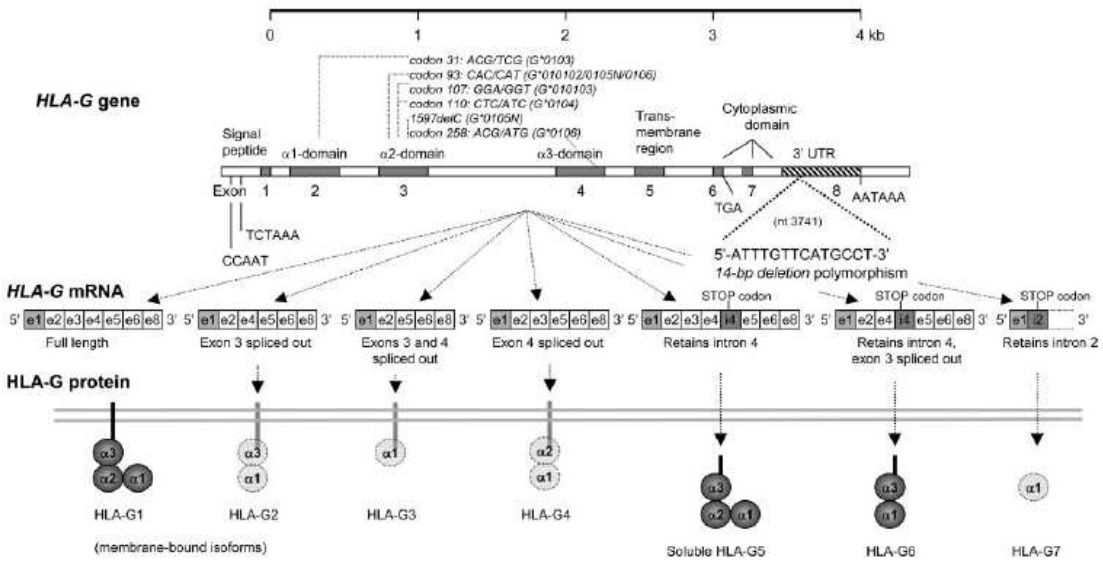

شکل ۱-۲.پردازش متناوب و تولید اشکال مختلف HLA-G

۱-۶.ساختارهای غیر معمول HLA-G

HLA-G به اشکال مختلف از جمله به فرم دیمری از کمپلکس HLA-G متصل به β2 میکروگلوبین در سطح سلول ها بیان می شود. دیمرهای HLA-G در سطح سلول های تروفوبلاست اولیه و سلول های ترانسفورم شده HLA-G گزارش شده اند [۲۲ و ۲۳]. همودایمر HLA-G توسط یک باند دی سولفید ما بین cys های خارج سلولی در موقعیت ۴۲ دومن α1 زنجیره سنگین به هم متصل می شوند [۲۴ و ۲۵]. اسیدآمینه Cys در موقعیت ۴۲ در بین مولکول های HLA-I مختص الل های HLA-G می باشد [۲۶].

۱-۷.توزیع نرمال و پاتولوژیکال HLA-G در بافتها

در افراد سالم HLA-G در یک تراز پایه ای در بیشتر سلول ها و بافتها رونویسی می شود. اما بیان آن محدود به بافت هایی نظیر تروفوبلاست، تیموس، قرنیه، ماتریکس ناخن، پانکراس و پیش سازهای اریتروئید و اندوتلیال می باشد [۱]. یک سری از مطالعات با تکنیک ساترن بلات وجود mRNA ی HLA-G را در چشم و تیموس جنینی نشان داده اند [۲۷]. احتمال می

رود تغییرات بعد از ترجمه نقش مهمی در بیان HLA-G داشته باشد [۲۸]. یکی از ویژگی های جالب HLA-G این است که در سطح سلول های تروفوبلاست جفتی بیان می شود. تروفوبلاست ویلوس هیچ کدام از مولکول های HLA-I را بیان نمی کند ولی زمانی که سلول های تروفوبلاست اکستراویلوس (EVT) متمایز می شوند و با حمله به دسیدوا، با سلول های دسیدوال مادری تماس می یابند، شروع به بیان HLA-G می کنند [۲۹]. تمام سلول های EVT شامل تروفوبلاست بینابینی، اندوواسکولار تروفوبلاست و سلول های بزرگ بستر پلاسنتایی در برش های بافتی از نظر بیان HLA-G مثبت هستند. اشکال محلول HLA در مایع آمنیوتیک [۳۰ و ۳۱]، ماکروفاژهای جفتی [۳۲] و همچنین سلول های سینسیتوتروفوبلاست ویلوس در کشت اولیه و نیز در خون محیطی مادر و خون بند ناف [۳۳] وجود دارند. همچنین مقدار زیادی sHLA-G۲ در در نمونه سرم زنان باردار دیده شده است [۳۵]. مشخص شده که HLA-G توسط سایر بافت های انسان و نیز سلول های توموری بیان می شود. گفته می شود پروتئین های محلول HLA-G نیز توسط سلول های تروفوبلاست تولید می شوند.. مطالعات نشان می دهند sHLA-G (HLA-G محلول) در مایع آمنیوتیک، خون محیطی مردان و نیز زنان باردار و عادی و در بیماران با شرایط پاتولوژیکی به مقدار فراوان وجود دارد . همچنین HLA-G بعد از پیوند بافت، سرطان بدخیم، عفونت ویروسی و بیماری های اتوایمیون و التهابی نیز بیان می شود [۲۱] در این شرایط پاتولوژیکی HLA-G توسط تومور، سلول های پیوندی یا آلوده به ویروس و نیز سلول های ارتشاح یافته سیستم ایمنی بیان می شود. بیان HLA-G در این بافتها و سلول ها بیانگر این است که فاکتورهای محیطی شامل استرس [۲۱]، سوء تغذیه [۳۴]، هیپوکسی [۳۵]، هورمون هایی نظیر پروژسترون [۳۶]، و سایتوکاین هایی نظیرGM-CSF [۳۷] INF ها [۲۱]، IL-

10[۲۱] ، TNF-α[۳۸]، TGF-β[۳۷] و LIF[۲۱] نیز بیان HLA-G را در سلول ها و بافتهای آسیب دیده کنترل می کنند.

منوسیت های موجود در خون تحت تاثیر IFN-γ می توانند HLA-G را بیان کنند [۳۹]. پروتئین های HLA-G در سطح سلول های اپی تلیال موجود در مدولای تیموس بیان می شوند [۱۸و۴۰] از طرفی این مولکول در اتصال سلول به سلول از طریق CD8 نیز نقش دارد [۶].لذا احتمال دارد که واکنش CD8/HLA-G در انتخاب مثبت/ منفی T cell محدود به HLA-G در تیموس نقش داشته باشد [۱۳].

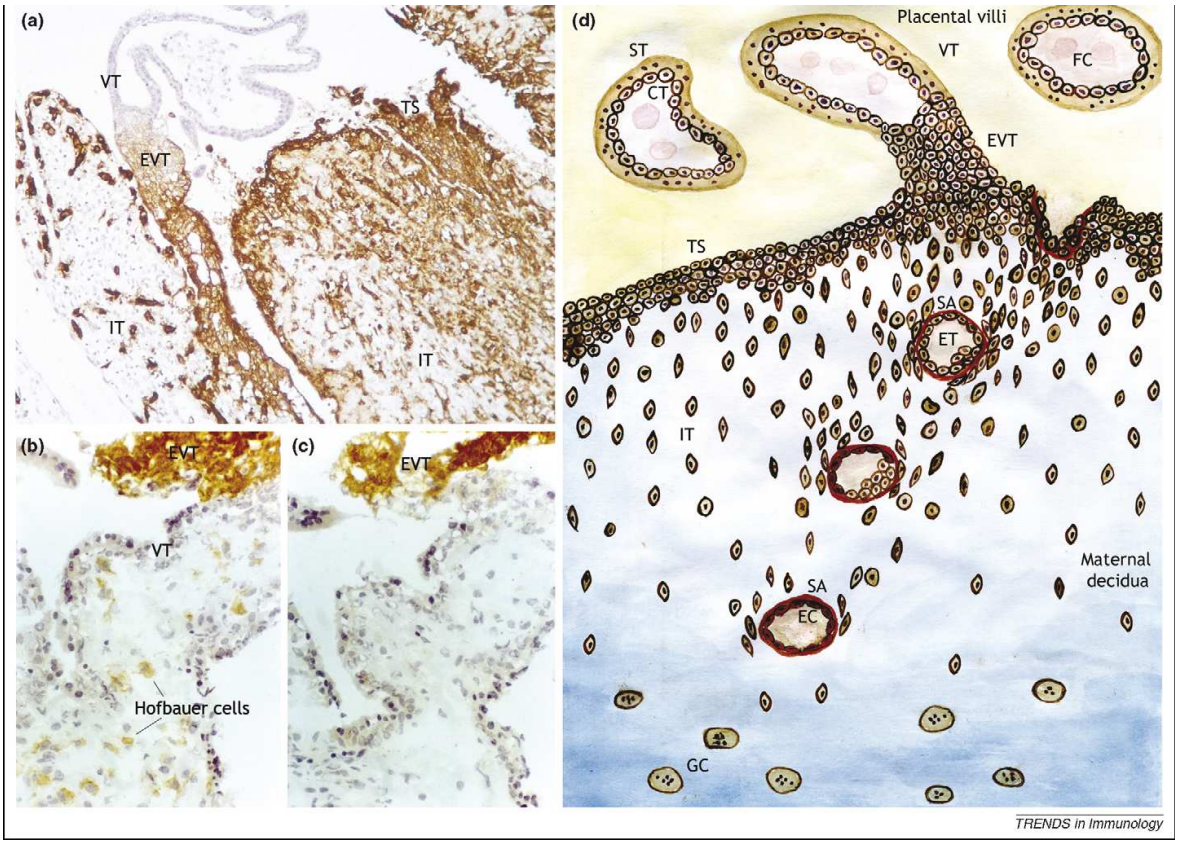

شکل ۱-۳. بیان HLA-G در سلولهای تروفوبلاستهای خارج ویلوسی